

Francouzská porážka dá se vysvětliti porovnáním vyzbrojení francouzského s německým, ale nedá se jím vysvětliti rychlost a náhlost porážky.

Proč 125 spojeneckých divisí a 3000 tanků bylo zničeno v několika týdnech?

M. Daladier při procesu se několikrát zmínil o nevhodném použití sil francouzských vojenském vedením. Armáda generála Corap, zasazená na velmi důležité části fronty, byla utvořena z divisí „B“ (druhé zálohy), složených z mužstva starších ročníků a špatně vyzbrojených. Nejvyšší válečná rada na základě dobrozdání maršála Petaina zamítla návrh na prodloužení Maginotovy linie až k moři a návrh na opevnění prostoru Mezières a Sedanu. Parlamentní komise zjistily a prokázaly nedokonalost obranných opatření v tomto důležitém prostoru.

Po zničení nejlepších spojeneckých divisí, uskupených v severní skupině armád, zůstalo 65 divisí, které nebyly sto držeti frontu od řeky Somme až ke švýcarské hranici. M. Daladier rovněž poukázal na to, že v době, kdy byla na severu vedena rozhodná bitva, zůstalo 30 nejlepších franc. divisí za Maginotovou linií, anebo v jejím týlu. Bylo jich použito velmi pozdě a to až po porážce ve Flandrech, kdy velký nepoměr sil vůbec nedával žádnou naději na úspěch.

Pokud jde o vedení operací, vynikly při procesu hlavně tyto chyby:

Svedení pohybné bitvy s armádou určenou k obranným účelům.

Vyslání jedné části sil armády do Belgie. Část ta nebyla dosti silná, aby mohla úspěšně splnit svůj úkol, a při tom příliš silná, se zřetelem na vliv, který měl její osud na celou armádu. Ponechání nejlepších divisí na frontě nejdůkladněji opevněné a jejich postupné zasazování do bitvy po částech.

V každém případě armáda jednak dobře vyzbrojená nemůže zvítěziti, schází-li jí některý důležitý materiál. Armáda bez letectva je slepá a ochromená. Luftwaffe měla převahu ve vzduchu po celou dobu tažení ve Francii. Ta byla získána nejen v důsledku početní převahy, ale i proto, že německé letectvo bylo i s jiných hledisek mnohem výkonnější. Mělo výhodu iniciativy a útočilo hromadně. Všechny použitelné letouny byly zasazeny do bitvy najednou a to v úzké součinnosti s pozemní armádou, zatím co málo početní francouzští stíhači byli

ještě více seslabeni svým rozptýlením. Bombardovací letouny spojenců prováděly noční nálety na letiště anebo rýnská města, ale německé štuky přicházely za dne ničiti baterie, přístavy, stanoviště velitelství a různá důležitá týlová zařízení.

Francouzské letectvo nebylo s to použití tohoto způsobu, ani v malém měřítku, poněvadž nemělo ani dostatek letounů, ani vhodnou doktrinu a organizaci. Mělo pouze několik letek útočného letectva a scházely mu úplně letouny pro bombardování střemhlav.

Nehledě na zkušenosti z německých manévru, za nichž byla součinnost letounů s tankem vyzkoušena, francouzští technici nepřijali prototyp letounu pro tento způsob bombardování. Nevěřili účinnosti letounu, ani tomuto způsobu boje. Když jejich názor byl zvrácen prvními boji, přičetli chybu vojskům a prohlašovali, že účinek štuk je hlavně psychologický. Štuky jsou však natolik přesné, že mohou zasáhnouti i malé cíle, jako dělo nebo nějaký štáb.

I v případě, že by letouny bombardující střemhlav zničily jen nervy vojáků, přispěly by tím rozhodným způsobem k vítězství.

Ve Francii při cvičeních vyšších svazů nebyla nikdy studována otázka řízení součinnosti mezi letectvem a pozemní armádou. Osamostatnění letectva a vadná organizace spojenců vytvořily další obtíže.

Větší část letectva dostávala rozkazy jen od generálů letecké armády. Pouze letectvo, přidělené armádním sborům (pozorovací peruť), dále zpravodajská a stíhací letka, jimiž teoreticky disponovala každá armáda, bylo jediné letectvo pod velením velitelů odpovědných za pozemní operace. Proto málo početné a stíhací nechráněné letectvo bylo zničeno v krátké době. Měl-li být proveden letecký úkol, zvláště bombardovací, velitel pozemní armády musel se obrátiti na generála letecké armády. Předpokládáme, že pěší pluk zasazený v útočné operaci, žádá o letecké bombardování nějakého místa odporu. Velitel pluku musí poslati žádost služebním postupem veliteli armády, který ji předá veliteli letecké armády, od něhož rozkaz projde až k letce nebo peruti. Jde-li vše dobře a žádná telefonní linka není přerušena, bude třeba 5 hodin, než bude úkol proveden. (Údaje gen. Heringa.) U Němců postačila k tomu půlhodina. Z toho

5.8/42

vyplývá poučení, že radiotelegrafní spojení je nezbytným doplňkem motorisované armády. Rychlost rozhodnutí a akce musí být úměrná rychlosti prostředku. K čemu poslouží letoun s rychlostí 600 km/h., když vzletne až pět hodin po okamžiku, kdy byl požadován jeho zásah?

Zavedení spojovacích prostředků do správného chodu nepostačí, není-li celý systém jednoduchý a pružný. Francouzská armáda trpěla příliš ztrnulým pojetím vojenské hierarchie. Rychlost operací moderní válce vyžaduje od velitelů všech stupňů správný úsudek a iniciativu. Třeba jim dát takovou samostatnost, která odpovídá jejich odpovědnosti.

Nepostačí mít moderní zbraně, nejsou-li účelně použity. 3000 tanků, jimiž disponovala francouzská armáda, bylo použito podle zastaralých zásad, takže nikdy nemohly mít vážnější vlivu na výsledek boje.

M. Daladier zmínil se rovněž o teorii generála de Gaulla, který byl rozhodným zastáncem pancéřových divízi a který od r. 1935 napsal četné knihy a články na obhajobu svých myšlenek.

M. Daladier dodává, že podle jeho mínění nebylo správné, že generál de Gaulle žádal, aby pancéřová armáda byla utvořena výhradně z vojáků z povolání. M. Daladier cituje dále výrok generála Billotte, který koncem 1935 napsal: „Němci se pokusí obnovit ve Francii svůj manévry v polském tažení a to v prostoru na západ od Meusy. Povedou útok se svými pěti pancéřovými divisemi, t.j. asi 2000 tanků. Naše převaha proti pěti pancéřovým divisím je jistá.“

M. Daladier dodává: „Měli jsme tři lehké mechanisované divise a jednu pancéřovou divizi, kterou jsem já dal organisovati. Měli jsme 40 samostatných praporů tanků určených pro podporu pěchoty. Z jejího materiálu mohly být postaveny nové pancéřové divise, které by nám zajistily převahu.“

Co však namítala stará škola proti této nové, zastoupené několika význačnými osobnostmi naší armády?

Uvádím důvody jednoho z nich, generála Dupieux:

Nová škola vidí vyšší tankové jednotky prolamovati nepřátelskou frontu a v neodolatelném náporu ničit baterie, stanoviště velitelství, skladiště střeliva a rozptylovatí zálohy dříve, než mohou zasáhnouti. V několika hodinách bude nepřátelská armáda zbavena možnosti pokračovati v boji, který jí nedává ani nejmenší naději na úspěch.“

Příklad Polska není přesvědčující. Nemuže se opakovat, půjde-li o dva protivníky, materiálně a početně přibližně stejně silné.

V takovém případě není možné, aby pancéřové jednotky útočily samostatně a pronikly hluboko do nepřátelské sestavy, aniž by nebyly samy zničeny. Generál Dupieux je dnes předsedou vojenského soudu, pověřeného stíháním Francouzů, kteří se provinili tím, že chtěli pokračovati v boji proti nepříteli.

Plukovník Perré předložil při procesu dokumenty, obsahující směrnice pro použití tanků, vypracované generálem Gamelinem a pojednávající o použití tanků překvapením hromadně a na širokých frontách. Ty se vubec nezmínují o tanku jako výborném prostředku pro prulomné akce. Zásady těchto směrnic byly známy jen malému počtu osob a vojska se řídila v praxi zastaralými předpisy.

V prosinci 1938 generál Gamelin se rozhodl organisovati k říjnu 1939 dvě pancéřové divise. V listopadu 1939 byl jejich počet zvýšen na tři. Čtvrtá pancéřová divise byla postavena v době bitvy o Francii. Z celkového počtu asi 3000 franc. tanků byla tudíž jen menší část seskupena do vyšších jednotek (franc. pancéřová divise měla jen asi 150 tanků). Jinak byly franc. tanky rozptýleny mezi vyšší jednotky. Ze svědeckých výpovědí několika důstojníků tankových jednotek vyplývá, že tanků nebylo vhodně použito. Plukovník Perré od 2. pancéřové divise zmínil se o tom, že za bojů na řekách Somme a Aisne někteří generálové použili tanků jako hlidek na mostech, aniž jim dali jakoukoliv podporu, místo toho, aby použili pancéřových divízi hromadně podle jasného a určitého plánu.

Někteří svědci poukazovali na nedostatky materiálu. Francouzský tankový materiál byl ve skutečnosti velmi dobrý. Těžké tanky B 1, pomalejší, ale lépe obrněné (60 mm) než odpovídající tanky německé, byly v té době jedny z nejlepších, avšak bylo jich málo (asi 300) ústředních tanků (Hotchkiss nebo Somma), a jejich výzbroj nebyla dostatečně přizpůsobena boji proti nepřátelským tankům. Měly dělo 37 mm vz. 16-18, které se nevyrovnalo německým dělům v rychlosti a průbojové síle. Již za bitvy o Francii se ukázalo, že je třeba děl větších ráží a to až do 75 mm.

Kromě výzbroje tanků bylo poukázáno na tyto nedostatky:

Francouzské tanky byly vybaveny pohonnými hmotami jen na 8 hod. jízdy. U zdokona-

č. 2/42

lených tanků B 1 „bis“ byla zvýšena motorická síla, aniž byl zvětšen obsah nádrže, a tato doba byla snížena na 5 hodin. Poněvadž nebylo vhodně zajištěno zásobování, franc. tanky byly za operací často vyřazeny z činnosti pro nedostatek benzínu.

Vybavení tankových jednotek spojovacím materiálem bylo nedostatečné. Tanky Hotchkiss 39 neměly radiových stanic. Nedostatek radiostanic u 2. pancéřové divise činil 70% organické výbavy.

Konečně scházela praxe z hromadného použití, právě tak, jako doktrína. Německé štáby vyzkoušely své bojové prostředky ve Španělsku, měly zkušenosti ve vedení motorizovaných jednotek z velkých manévřů, z okupace Rakouska a sudetských území.

Ve Francii nebyla nikdy konána cvičení s pancéřovými divisemi, které byly postaveny až za války.

Pro nedostatek zkušeností došlo k vážným chybám. Pancéřové divise byly vrženy do bitvy o Belgie podle vyjádření M. Daladiera příliš brzy a příliš daleko kupředu. Ztratily veškerý svůj materiál.

Tři franc. pancéřové divise byly shromážděny příliš daleko za frantou, takže jejich přesun na bojiště po železnici trval velmi dlouho. M. Daladier popisuje zasazení jedné pancéřové divise takto :

Po příchodu do prostoru Charleroi, jakmile byly první jednotky vyloženy a dříve, než byla celá divise shromážděna, tato byla zasazena do bitvy, bojovala hrdině a způsobila nepříteli větší ztráty, než byly její početní stavu.

Podle plukovníka Perré, 2. franc. pancéřová divise byla zasazena na příliš široké frontě takovým způsobem, že její velitel nemohl řídit celkový manévř.

Vláda ve Vichy chtěla každým způsobem zabránit, aby soud v Řimu se nestal soudem franc. hlavního štábu. Nehledě na toto úsilí, soud v Řimu nedává vinu franc. vojákovi, ale vedení. Korespondent „Frankfurter Zeitung“ o tom píše :

„Obžalování docílí obratnými otázkami, že svědci potvrdili jejich výpovědi a tito svědci byli generálové. Proces stane se tím, čím neměl být, t.j. procesem proti armádě.“

Německý novinář se dále táže, proč nebyli povoláni nejvýznamnější svědci, generálové Weygand, George a Colson, a dodává :

„Je to asi z obavy, aby tito svědci nepokovali před veřejností své kritiky, jimiž se po léta snažili dosáhnouti marné nápravy. Až dosud je kolísání mezi thesí, podle níž nebylo dosti tanků a letounů, poněvadž

hlavní štáb jejich hromadného použití nepředvídal, a druhou opačnou thesí, podle níž nebylo možno uplatnit moderní strategii a taktiku pro nedostatek moderního materiálu. Druhá these těžko obstojí, uvážíme-li, že bylo asi 3000 tanků na jaře r. 1940.“

Francouzský hl. štáb, dnes přísně a spravedlivě posuzovaný, byl jediný, který německý štáb považoval za sobě rovnocenný. Není pochyby, že jeho příslušníci byli lidé inteligentní a vzdělání.

Jak tedy odůvodnit jeho nedostatek představitivosti? Je to pouze konservatism? Jednou z příčin je stárnutí velitelů, zdráhajících se uchýlit od method, které se již jednou osvědčily. K ní přistupují i jiné všeobecnější. Byrokratická liknavost vládla v hlavním štábu, právě tak, jako v ministerských odborech.

Německá síla nespočívala ve vynikajících vlastnostech německých generálů, tak jako v účelné organizaci jejich štábů, umožňující maximální výkonnost.

Tato organizace zajišťovala soulad mezi teorií a praxí přírodními vědami a vojenským uměním, nevyhnutelnou v době strojů a motorů.

Je možné, že nedostatek technického vzdělání měl značný podíl na stagnaci a omylech franc. velení.

Třetí část zabývá se vojsky, pokud jde o jejich velení, morálku a výcvik. Z procesu vyniklo, že výcvik franc. armády nebyl uspokojivý s tohoto hlediska :

Byl příliš abstraktní a theoretický. Vojáci nikdy neslyšeli hluk letounu v letu střemhlav, nikdy nebyli vystaveni hromadnému útoku tanků. Nabyli první zkušenosti v květnu 1940, avšak tato první zkušenost nebyla cvičením, ale rozhodnou bitvou, v níž šlo o osud národa.

Výcvik záložních důstojníků byl v teorii velmi dobrý, chyběla však praxe a styk s vojsky.

Pokud jde o morálku vojska, byla podána četná svědectví, doložená brdinskými činy jednotlivců i celých jednotek, které dokazují, že francouzský voják nezklamal.

V posledních dnech zápasu, když maršál Petain veřejně žádal o příměří, alpská armáda v síle 7 divisí „B“ byla napadena 20 italskými divisemi a zároveň ohrožena postupem německých vojsk do údolí Rhony. Tyto divise druhé zálohy kladly takový odpor, že se Italům nepodařilo proniknouti do hlavního postavení na žádném místě.

Alpská armáda se bila jen pro čest a vzdorovala až do konce. Přerušila boj následkem kapitulace a ne porážky.